

บทที่ 5

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาถึงแนวความคิดและวิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลายในยุคแรกพบว่านับตั้งแต่เกิดกฎหมายล้มละลายในสมัยโรมัน เมื่อลูกหนี้ก่อหนี้ขึ้นแล้วและเมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ลูกหนี้ก็ไม่อาจปฏิบัติตามชำระหนี้ได้ ก็จะถูกลงโทษเอาตัวมาเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ และหากไม่มีทรัพย์สิน ก็จะนำเอาลูกเมียและตัวลูกหนี้ออกขายเป็นทาส เพื่อให้ได้เงินมาเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งต่อมาภายหลังจึงมีพัฒนาการของแนวความคิดบังคับออกขายเพื่อให้ได้เงินมาเพื่อชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ซึ่งแนวคิดในช่วงดังกล่าวนี้มุ่งประสงค์เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืนมากที่สุด โดยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ และให้ความสำคัญแก่เจ้าหนี้มาก ทั้งนี้แนวความคิดของกฎหมายล้มละลายยุคต้นในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ นั้น ล้วนเกิดมาจากการที่เจ้าหนี้ฝ่ายเดียวใช้กำลังบังคับเอาจากเนื้อตัวร่างกายด้วยการลงโทษ เช่น ทรมาน จำคุก หรือ การบังคับเอาตัวลูกหนี้ออกขายเป็นทาส ทั้งนี้แม้ในยุคสมัยต่อมาจะได้มีการผ่อนปรนจากการกระทำโดยตรงต่อเนื้อตัวร่างกาย ก็มากระทำต่อทรัพย์สินของลูกหนี้แทน ซึ่งอย่างไรก็ตามมาตรการในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้นก็ยังคงเกิดขึ้นจากการบังคับลูกหนี้โดยที่ลูกหนี้ไม่สมัครใจอยู่นั่นเอง ซึ่งผลจากการบังคับลูกหนี้ ซึ่งเป็นการบีบบังคับลูกหนี้โดยไม่สมัคร จึงส่งผลให้ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สิน ตลอดจนส่งผลให้ลูกหนี้อพยพหนีบังก ซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกยึดออกขายชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ทำให้ในท้ายที่สุดไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้มากเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งขัดกับหลักแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายในยุคต้นที่ว่ากฎหมายล้มละลายมุ่งประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืน ในยุคสมัยต่อมาได้มีบทบัญญัติในเรื่อง “การประนอมหนี้” ขึ้น โดยอาศัยวิธีการลดจำนวนหนี้โดยเสียส่วนใหญ่อินยอมให้ลดจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ก่อนที่จะมีการฟ้องล้มละลาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือนมิให้ลูกหนี้ต้องล้มละลาย และมีโอกาสที่จะสามารถหลุดพ้นจากหนี้สินได้ ในยุคต่อมา ได้มีบทบัญญัติในเรื่องของการ “ขยายระยะเวลาการชำระหนี้” และในยุคต่อมาแต่ละประเทศเริ่มให้ความสำคัญต่อตัวลูกหนี้มากขึ้น ในยุคหลังนี้ได้มีการเพิ่มหลักการในเรื่อง “การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย” และ “การปลดภาระหนี้จากการปลดจากล้มละลาย” โดยลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายและสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้หากเป็นลูกหนี้ผู้สุจริต แต่โชคร้าย ซึ่งต่อมากฎหมายล้มละลายในต่างประเทศก็ได้พัฒนาให้ลูกหนี้สามารถ “ปลดจากล้มละลายได้โดยอัตโนมัติ”

กล่าวคือลูกหนี้ที่ตกเป็นบุคคลล้มละลายจะมีกำหนดระยะเวลาที่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายภายใต้เงื่อนไขเวลา อีกทั้งกฎหมายล้มละลายยังได้วางหลัก “การร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจ” ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สำหรับลูกหนี้ผู้สุจริต แต่โชคร้ายที่ให้ความร่วมมือ สามารถหลุดพ้นจากภาระหนี้ภายใต้กระบวนการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติได้ในที่สุด โดยลูกหนี้สามารถร้องขอให้ตนเข้าสู่กระบวนการได้ทันที แต่ลูกหนี้ต้องให้ความร่วมมือในการแสดงรายการทรัพย์สินทั้งหมดที่ลูกหนี้มี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายล้มละลายได้เปลี่ยนมุมมองจากการคุ้มครองเจ้าหนี้ฝ่ายเดียว ไปสู่ “การให้โอกาส” แก่ลูกหนี้ผู้สุจริตแต่โชคร้ายทั้งหลายให้มีโอกาสได้หลุดพ้น และได้ให้โอกาสแก่ลูกหนี้เพื่อที่จะแสดงความจริงใจของตนเองด้วยการให้ลูกหนี้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมือก็จะได้รับประโยชน์จากการให้โอกาสลูกหนี้สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้นั้นเอง กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า กฎหมายล้มละลายได้เปลี่ยนแนวความคิดในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้จากการบีบบังคับโดยลูกหนี้ไม่สมัครใจ เป็นการชักจูงใจให้ลูกหนี้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ต่างๆที่ลูกหนี้จะได้รับจากความร่วมมือนั้น เช่น การประนอมหนี้ การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ การปลดภาระหนี้ภายใต้กระบวนการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในยุคสมัยที่มีการชักจูงใจลูกหนี้ และยุคสมัยแห่งการให้โอกาสลูกหนี้ นั้น ได้มีแนวความคิด “มาตรการอันเป็นทางเลือกอื่นที่ไม่ต้องล้มละลาย” (*Non-Bankruptcy Alternatives*) ขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกมิให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายแต่เพียงเท่านั้น โดยมาตรการดังกล่าวนี้เกิดจากแรงผลักดันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ “การฟื้นฟูกิจการ” (*Reorganization & Rehabilitation*) สำหรับ ลูกหนี้ผู้มีการประกอบกิจการ และสินเชื่อบริษัทได้มีขึ้นเพื่อการประกอบกิจการนั้น และ “การจัดการหนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการล้มละลายของลูกหนี้โดยสมัครใจ” (*Voluntary Arrangement*) เช่น การกำหนดแผนการชำระหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ผู้มีรายได้ประจำจากเงินเดือน หรือการรับจ้างทำของ ซึ่งหนี้ส่วนใหญ่ นั้นเป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภค-บริโภค เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการให้ลูกหนี้ไม่ต้องล้มละลาย และสามารถอยู่รอดต่อไปได้ ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อใช้แก่ลูกหนี้เฉพาะรายที่เหมาะสมแล้วแต่กรณีไป

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศกับพัฒนาการในแนวความคิดกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในยุคต้นของกฎหมายล้มละลายในประเทศไทยเมื่อลูกหนี้ก่อหนี้ขึ้นและไม่อาจชำระหนี้คืนให้แก่เจ้าหนี้ได้ ก็จะถูกลงโทษเอาแก่เนื้อตัวร่างกาย เช่น ทรมาน เพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือการนำตัวลูกหนี้ออกขายเป็นทาสเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืนนั่นเอง และการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ก็เกิดขึ้นด้วยการบังคับโดยไม่สนใจว่าลูกหนี้จะเห็นชอบหรือไม่ ทั้งนี้

ก็เพื่อให้เจ้าหนี้เพียงฝ่ายเดียวที่ต้องได้รับการชำระหนี้คืน (มุมมองคุ้มครองฝ่ายเจ้าหนี้) และถึงแม้ต่อมาจะเปลี่ยนแนวความคิดในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้า เป็นการบังคับเอาเฉพาะทรัพย์สินเท่านั้น ไม่มุ่งต่อเนื้อตัวร่างกาย ทั้งนี้การรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าวก็เกิดจากการ “บังคับ” เอาจากลูกหนี้ทั้งสิ้น กฎหมายล้มละลายในยุคต่อมาได้บัญญัติเพิ่มเติมในเรื่อง “การประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย” ซึ่งเป็นวิธีการในการป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หากลูกหนี้สามารถประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้สำเร็จก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในเรื่อง “การยกเลิกการล้มละลาย” “การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย” “การปลดจากล้มละลาย” ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้สิ้นสุดกระบวนการล้มละลาย อันเป็นบทบัญญัติที่แสดงถึงการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากการตกเป็นบุคคลล้มละลาย และแสดงออกถึงแนวความคิดในการให้อภัยลูกหนี้ และยังได้บัญญัติแนวความคิดเรื่อง “การล้มละลายโดยสมัครใจ” ที่อนุญาตให้เฉพาะลูกหนี้นิติบุคคลเท่านั้นที่สามารถร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และสามารถปลดภาระหนี้จากกระบวนการปลดจากล้มละลายได้ และตราบทบัญญัติในเรื่อง “การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ” ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิวัฒนาการในทางกฎหมายล้มละลายของไทยนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิวัฒนาการแนวความคิดกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศโดยการสร้างมาตรการ “จงใจ” ลูกหนี้เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรวบรวมทรัพย์สินของตนเอง เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ผู้สุจริต แต่โชคร้าย แสดงความร่วมมือและความสุจริตใจในการให้ความร่วมมือแก่เจ้าหนี้ และให้อภัยแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ แต่ทั้งนี้แม้กฎหมายล้มละลายของไทยจะได้มีหลักการเรื่อง “การปลดจากล้มละลาย” และ เรื่อง “การร้องขอให้ตนเองล้มละลายด้วยใจสมัคร” การร้องขอดังกล่าวนั้นก็เป็นการร้องขอที่เปิดโอกาสให้ “เฉพาะลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลเท่านั้น” และมีได้มีบทบัญญัติที่เป็นขั้นตอนหรือกำหนดเงื่อนไขในการกลั่นกรองความสุจริตของลูกหนี้ที่เป็นบัญญัติเฉพาะการล้มละลายโดยสมัครใจ ซึ่งกฎหมายต่างประเทศบางประเทศได้มีการบัญญัติไว้แล้ว

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศจะพบว่านอกจากเจ้าหนี้จะสามารถฟ้องร้องให้ลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้มฟื้นตัวให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายได้แล้วนั้น กฎหมายล้มละลายของต่างประเทศยังอนุญาตให้ตัวลูกหนี้เองสามารถร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ ทั้งนี้ไม่ว่าลูกหนี้ผู้ร้องขอดังกล่าวจะเป็น “นิติบุคคล” หรือ “บุคคลธรรมดา” (บางประเทศกำหนดให้กฎหมายล้มละลายใช้บังคับแก่บุคคลที่เป็นพ่อค้าเท่านั้น โดยมากจะเป็นประเทศเล็ก ๆ เช่น ลิทัวเนีย เป็นต้น) และเวลาเดียวกันกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศได้ตราบทบัญญัติกฎหมายอันเป็นทางเลือกอื่นซึ่งหลีกเลี่ยงมิให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายขึ้น กล่าวคือ เป็น “มาตรการอันเป็นทางเลือกอื่นที่จะไม่ต้องล้มละลาย” (*Non-Bankruptcy Alternatives*) อันได้แก่ “การฟื้นฟูกิจการ” (*Reorganization & Rehabilitation*) สำหรับ ลูกหนี้ผู้มีการประกอบกิจการ และสินเชื่อบุคคล

ใหญ่ได้มีขึ้นเพื่อการประกอบกิจการนั้น และ “การจัดการหนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการล้มละลายของลูกหนี้โดยสมัครใจ” (*Voluntary Arrangement*) นั้นเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้น ไม่ใช่ทุกกรณีที่ลูกหนี้จะต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายและได้รับการปลดภาระการชำระหนี้ทั้งสิ้น แต่กฎหมายล้มละลายได้วางมาตรการกักกันกรองเฉพาะลูกหนี้ที่สุจริต และมีความจำเป็นเท่านั้นที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย โดยอาจกล่าวได้ว่า “การร้องขอ” (*Petition*) ของลูกหนี้เป็น “ทางเลือก” ของลูกหนี้ในการที่ลูกหนี้จะเลือกเส้นทางชีวิตของคนว่าตนสมควรจะเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และผ่านการกักกันกรอง เพื่อที่จะได้รับโอกาสจากการหลุดพ้นและเริ่มต้นชีวิตใหม่ (*Fresh Start*) ทั้งนี้เมื่อศาลได้รับคำร้องขอของลูกหนี้และพิจารณาเบื้องต้นแล้วศาลจึงได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และศาลจะสั่งให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายในเวลาต่อมา โดยในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวศาลจะได้โปรดแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น ผู้ปฏิบัติการในคดีล้มละลาย หรือ ทรสต์ ให้เข้าดำเนินกระบวนการตามกฎหมายล้มละลายต่อไป อันได้แก่ การจัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย การเปิดรับคำขอรับชำระหนี้ การตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ การตรวจสอบหรือเพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้ได้กระทำไปอันเป็นการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง โดยไม่สุจริต หรือนิติกรรมที่ทำต่อบุคคลภายนอกที่ไม่สุจริต ตลอดจนถึงการรวบรวมทรัพย์สินและสิทธิของลูกหนี้ โดยทั้งนี้จะให้ตัวแทนของศาลเป็นผู้กักกันกรองความเหมาะสม ความสุจริต และเงื่อนไขการร้องขอของลูกหนี้ขึ้นหนึ่งก่อน แล้วศาลจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาและตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งว่า ลูกหนี้เหมาะสมที่จะล้มละลาย หรือเข้าสู่มาตรการอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ลูกหนี้ต้องล้มละลาย ทั้งนี้การให้สิทธิแก่ลูกหนี้ในการร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้นนอกจากจะเป็น “ทางเลือก” ให้แก่ลูกหนี้แล้ว ยังเป็นการปิดโอกาสให้ลูกหนี้อีกมีโอกาที่จะเลือกเส้นทางที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม และทำให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองภายใต้กฎหมายล้มละลาย เช่น “กระบวนการพักชำระหนี้” (*Automatic Stay* หรือ *Moratorium*) ซึ่งคุ้มครองลูกหนี้อมิให้โดนเจ้าหนี้คุกคาม ตลอดจนยังเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้ผู้ไม่อาจเริ่มต้นคดีล้มละลายได้ เช่น เจ้าหนี้ที่มีมูลหนี้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะสามารถร้องขอได้ หรือ เจ้าหนี้รายย่อยให้ได้รับการคุ้มครองภายใต้หลักแนวความคิดเรื่อง “มาตรการที่จะจัดการกับทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมด ในลักษณะที่ทำเพื่อประโยชน์ร่วมกันในคราวเดียวกัน” (*Collective Measure*) และ หลักแนวความคิดที่ว่า “เจ้าหนี้พึงได้รับเฉลี่ยในทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเท่าเทียมกัน” (*pari passu*) ซึ่งกฎหมายล้มละลายโดยสมัครใจเป็นการเพิ่มสมดุลให้แก่ลูกหนี้ และเจ้าหนี้รายย่อยทั้งหลาย ภายใต้การกักกันกรอง และมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้กระบวนการล้มละลายก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และสังคม ภายใต้ “ทฤษฎีอรรถประโยชน์” นั้นเอง

เมื่อพิจารณากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการมุ่งจัดการไปที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลายเป็นหลัก และกระบวนการล้มละลายสามารถถูกเริ่มต้นได้ก็ด้วยความประสงค์ของเจ้าหนี้เป็นหลัก ตลอดจนการวางบทบัญญัติในกระบวนการพิจารณาและจัดการคดีล้มละลายนั้นเป็นบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายแบบลูกหนี้ไม่สมัคร แม้ทั้งนี้จะมีมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย อนุญาตให้ “ผู้ชำระบัญชี” ของนิติบุคคลลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลายได้ อันเป็นบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายโดยสมัครใจ แต่ก็เป็นกรร้องขอที่ในท้ายที่สุดต้องนำเอาวิธีพิจารณาคดีล้มละลายโดยไม่สมัครใจมาบังคับใช้และนำมาดำเนินกระบวนการล้มละลายต่อมาในภายหลัง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการให้สิทธิลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้นมีเพียงครั้งๆ กลางๆ เท่านั้น กล่าวคือจำกัด ให้เฉพาะลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลเท่านั้นสามารถร้องขอได้โดยใจสมัคร และ วิธีการที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นก็ถูกกำหนดให้ต้องนำการล้มละลายโดยลูกหนี้ไม่สมัครใจมาใช้บังคับ ทั้งนี้ปัจจุบันกฎหมายล้มละลายไม่อนุญาตให้สิทธิแก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีอำนาจในการร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ ทำให้ลูกหนี้ไม่มีสิทธิเลือกหนทางที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมได้ ต้องรอเจ้าหนี้เป็นผู้ตัดสินใจว่าลูกหนี้สมควรจะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเมื่อใด อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายล้มละลายจะให้โอกาสลูกหนี้ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ (Fresh Start) ภายใต้กระบวนการปลดจากล้มละลาย (Discharge) ได้ แต่การให้โอกาสดังกล่าวนี้ ก็เป็นเพียงการให้ทางออกไว้แก่ลูกหนี้เท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เจ้าหนี้บางรายไม่ประสงค์จะขึ้นฟ้องคดีลูกหนี้ให้ลูกหนี้ล้มละลาย และได้รับโอกาสจากการปลดจากการล้มละลายดังกล่าว ส่งผลเสียให้แก่เจ้าหนี้ที่ไม่มีความสามารถ หรือเจ้าหนี้รายย่อยอื่นๆ ที่ไม่สามารถฟ้องร้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญ ทำให้ไม่มีโอกาสได้รับเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ไปในคราวเดียวกันกับเจ้าหนี้ทุกราย และลูกหนี้ไม่มีโอกาสได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ และยังคงถูกคุกคามโดยไม่เป็นธรรมเนื่องจากไม่มีโอกาสได้รับการคุ้มครองภายใต้กระบวนการล้มละลายอย่าง กระบวนการพักชำระหนี้ (Automatic Stay) อีกทั้งเป็นการทำลายโอกาสในการลงทุนและทำลายการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของสังคมโดยรวมอีกด้วย ดังนั้น กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยควรเปิดโอกาสให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้มีสิทธิในการเลือกเส้นทางชีวิตที่เหมาะสมแก่ตนเอง (ซึ่งลูกหนี้ย่อมรู้สถานภาพของตนเองดีที่สุดว่า ตนเหมาะสมที่จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายหรือยัง) และสร้างสมดุลของประโยชน์ให้เกิดแก่ลูกหนี้ และเจ้าหนี้รายย่อยทั้งหลายเพื่อถ่วงดุลอำนาจของเจ้าหนี้ผู้ไม่สุจริต โดยทั้งนี้ผู้ตรากฎหมายก็ต้องมีบทบัญญัติอันเป็นมาตรการในการควบคุม “การร้องขอให้ตนเองล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา” ให้เฉพาะลูกหนี้ที่มีความสุจริตและเหมาะสมเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ทั้งหลายด้วยนั่นเอง

ทั้งนี้เมื่อได้ศึกษาบทบัญญัติในเรื่องการร้องขอให้ตนเองล้มละลายของกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศแล้ว เห็นควรที่จะนำหลักการดังกล่าวนี้มาใช้ในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยด้วย เหตุเพราะถือเป็นการให้ทางเลือกแก่ลูกหนี้ผู้สุจริต แต่โชคร้าย ได้มีโอกาสเข้าสู่เส้นทางของการได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ และเพื่อเป็นการควบคุมลูกหนี้ผู้เลือกให้ตนเองล้มละลายถูกจำกัดอยู่ในเงื่อนไขและมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมอย่างชัดเจน โดยกฎหมายล้มละลาย ไม่ปล่อยให้ลูกหนี้พยายามเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยไม่บริสุทธิ์ใจ เช่น สร้างเจ้าหนี้อปลอมขึ้นเพื่อให้เจ้าหนี้รายดังกล่าวฟ้องตนเองให้ล้มละลาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแทนที่จะปล่อยให้ลูกหนี้ดำเนินการดังกล่าวอย่างผิดกฎหมายและปราศจากควบคุม ก็บัญญัติกฎหมายเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้สุจริต และเหมาะสมเข้าสู่การล้มละลายและการควบคุมที่ชัดเจน โปร่งใส เพื่อประโยชน์ของทั้งลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย ได้รับประโยชน์จากระบวนการล้มละลายนั้น และเนื่องจากในปัจจุบันผู้ปล่อยสินเชื่อบุคคลจากผู้ประกอบการประเภทธนาคาร และผู้ประกอบการปล่อยสินเชื่อประเภทที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank) ได้ปล่อยสินเชื่อออกมาเป็นจำนวนมากมายมหาศาลโดยไม่ต้องการหลักประกันจากลูกหนี้ ทั้งนี้เพื่อเน้นปริมาณการปล่อยสินเชื่อไปมากกว่าการคำนึงถึงโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้คืน โดยเสนอให้ลูกหนี้ชำระเพียงจำนวนเงินขั้นต่ำ 10 เปอร์เซ็นต์ของยอดหนี้ที่จะต้องชำระ โดยนำส่งเป็นรายเดือนเท่านั้นและในส่วนของเงินต้นก็จะพอกพูนไปเรื่อยๆ สำหรับลูกหนี้บางคนหากผิดนัดชำระหนี้ ก็จะถูกเจ้าหนี้ออกกล่าวและทวงถามด้วยวิธีการสารพัด และคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงที่สุดเท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ทั้งนี้สินเชื่อส่วนบุคคลในปัจจุบันส่วนใหญ่ล้วนเป็นสินเชื่อประเภท อูบ โภค-บริ โภค มีขึ้นเพื่อการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน และบางรายอาจก้าวล่วงไปถึงการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น ดังนั้นการอนุญาตให้สิทธิแก่ลูกหนี้สามารถร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจได้นั้น จะเป็นมาตรการที่เป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคลอย่างไม่ระวังได้เป็นอย่างดี และยังคงลดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่จะเกิดขึ้นจากการปล่อยสินเชื่อโดยเงินเหลือได้ ซึ่งจะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ดีการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการและขอให้ตนเองล้มละลายได้ด้วยความสมัครใจนั้นในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประสบปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการแข่งขันทางการตลาดสูง และ สนับสนุนให้คนบริโภค เพื่อเป็นการผลักดันแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดยภาวะปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มีปริมาณของคดีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ร้องขอให้ตนเองล้มละลายเป็นจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากโดย สามารถเห็นได้ว่าการเลือกที่จะล้มละลายกลายเป็นทางเลือกของการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งๆ ที่สมควรจะเป็นทางเลือกสุดท้าย และเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดภาระหนี้จากกระบวนการปลดจากล้มละลาย รัฐจะต้องนำเงินงบประมาณของประเทศส่วนหนึ่งเข้าชดเชยอุด

ช่องว่างของความสูญเสียอันเนื่องมาจากการร้องขอให้ล้มละลายโดยการวางนโยบายและสร้างมาตรการต่างเพื่อชดเชยให้แก่เจ้าหนี้ โดยในเวลาเดียวกันเจ้าหนี้ก็ผลักดันการสูญหนี้ด้วยการขึ้นราคา หรือ อัตราดอกเบี้ยเอาแก่ผู้บริโภครายอื่นๆ ที่มีค้ำยื่นร้องขอล้มละลาย ในการแก้ไขกฎหมายล้มละลายในเรื่องการวางมาตรการควบคุมการล้มละลายโดยสมัครใจนั้น ได้ปรากฏเหตุอันเป็นหนึ่ง ในแรงผลักดันให้มีการควบคุมอีกประการหนึ่งว่า เนื่องจากผู้ประกอบการวิชาชีพทางล้มละลาย เช่น อัยการ และผู้มีหน้าที่ในการคัดค้านการปลดจากล้มละลายไม่ทำหน้าที่ในการคัดค้านการปลดจากการล้มละลายของลูกหนี้ที่ใช้กระบวนการล้มละลายในทางที่ผิด ดังนั้นในท้ายที่สุดจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายล้มละลาย “The Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005” โดยได้เพิ่มเติมเงื่อนไขและมาตรการอันเป็นขั้นตอนในการกลั่นกรองการใช้กระบวนการล้มละลายในทางที่ผิดของลูกหนี้ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการ และขั้นตอนอันเป็นพัฒนาการล่าสุดสำหรับการร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดาตนเอง

แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ไม่เพียงแต่ขาดทบัญญัติที่อนุญาตให้สิทธิแก่ลูกหนี้ในการร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ด้วยใจสมัครเท่านั้น กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยยังไม่เอื้ออำนวยที่จะให้ลูกหนี้ตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และไม่มุ่งใจเพียงพอที่จะให้ลูกหนี้ให้ความร่วมมือในกระบวนการล้มละลาย อันได้แก่

1. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 109 ในเรื่องของ “ทรัพย์สินซึ่งอาจเอามาชำระหนี้ได้” โดยกำหนดหลักเกณฑ์ว่า ทรัพย์สินซึ่งอาจเอามาชำระหนี้ได้ นั้นคือ ทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลาย ตลอดจนสิ่งของอันเป็นของผู้อื่น แต่อยู่ในความครอบครองหรืออำนาจสั่งการสั่งจำหน่ายของลูกหนี้ในทางการค้าทางธุรกิจของลูกหนี้ โดยอาจกล่าวได้ว่า “ทรัพย์สินซึ่งอาจเอามาชำระหนี้ได้คือทรัพย์สินแทบทุกอย่างของลูกหนี้ที่ลูกหนี้ได้มีมาก่อนที่จะเริ่มการล้มละลาย” ทั้งนี้ในบทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้ระบุข้อยกเว้นในเรื่อง “ทรัพย์สินที่ไม่ต้องนำออกแบ่งให้แก่เจ้าหนี้” หรือ Exemption Property ดังที่ปรากฏในมาตรา 109 (1) ก. และ ข. นั่นเอง ทั้งนี้เพื่อพิจารณาข้อยกเว้นดังกล่าวที่ระบุไว้

“(1) ...เว้นแต่

ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งลูกหนี้รวม ทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะรูป และ

ข. สัตว์ พืชพันธุ์ เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของลูกหนี้รวมกัน ไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

โดยพิจารณาจากทบทวนคดีของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ตรากฎหมายนั้นมิได้ให้ความชัดเจนแก่ลูกหนี้ หรือ บุคคลล้มละลายว่า ทรัพย์สินอันจำเป็นแก่การดำรงชีพซึ่งจำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะรูปนั้น ได้แก่ อะไรบ้าง มูลค่าเพียงใดจึงจะเหมาะสมที่จะได้รับการยกเว้น เช่น บ้าน หรือ ยานพาหนะ ที่มีความจำเป็นอื่นได้ สมควรจะได้รับยกเว้นหรือไม่เพียงใด อย่างใดจึงเหมาะสมแก่คำว่า “ตามสมควรแก่ฐานะรูป” และ เครื่องมือสิ่งของที่ใช้ในการประกอบอาชีพนั้น สำหรับอาชีพบางอาชีพ เครื่องมือในการประกอบอาชีพอาจมีมูลค่ามากกว่าหนึ่งแสนบาท และ หากเครื่องมือดังกล่าวสามารถแยกชิ้นส่วนออกมาได้ เช่น เครื่องจักร เช่นนี้เมื่อลูกหนี้ต้องการจะเก็บเครื่องจักรดังกล่าวไว้ ก็สามารถเก็บได้เพียงบางส่วน และแยกประกอบออกมาเพื่อมิให้ถูกบังคับชำระหนี้เสียทั้งหมด ส่งผลให้ในท้ายที่สุด ไม่อาจใช้เครื่องมือดังกล่าวประกอบธุรกิจการค้าได้ต่อไป ดังนั้นทบทวนคดีในเรื่องของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ไม่ชัดเจนนี้ ย่อมส่งผลให้ลูกหนี้ที่ยังพอมิทรัพย์สินอยู่บ้างไม่ประสงค์ที่จะร้องขอให้ตนเองต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หรือ ตกเป็นบุคคลล้มละลาย นั้นเอง

2. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 121 ในเรื่องที่ศาลให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นกรณีพิเศษในการติดตามยึดทรัพย์ เอาทั้งเงินเดือน บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัดของลูกหนี้ที่มีเงินเหล่านี้ได้ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายในเรื่องการติดตามยึดทรัพย์ของกฎหมายล้มละลายแตกต่างจาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286 (2) ซึ่งกฎหมายถือว่ารายได้ดังกล่าวของข้าราชการ อันได้แก่ เงินเดือน บำนาญ และเบี้ยหวัดไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีได้ กล่าวคือ บังคับรายได้เหล่านั้นไม่ได้ นั่นเอง ทั้งนี้ในการติดตามยึดทรัพย์ในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะบังคับเอาทั้งหมดไม่ได้ ต้องหักบางส่วนเป็นค่าเลี้ยงชีพของลูกหนี้และครอบครัว ซึ่งการดำเนินการตามกฎหมายล้มละลายมาตรา 121 นี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับ ซึ่งต่างจากการติดตามทวงหนี้โดยบุคคลภายนอก (บุคคลที่มีใช้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่งสามัญ) ที่ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเสมอ จากบทบังคับมาตรา 121 ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่เป็นข้าราชการ หรือบุคลากรที่เป็นลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ หรือ กิ่งรัฐ ในการที่จะร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจ เหตุเพราะ แทนที่ตนจะมีโอกาส และความสามารถได้เก็บเงินเดือน และบำเหน็จ บำนาญ ทั้งหลายไว้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เมื่อตนร้องขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลายก็ไม่อาจจะทำเช่นแต่เดิมเคยทำได้ ดังนั้นลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่เป็นข้าราชการย่อมไม่ชอบใจที่จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั่นเอง

3. การที่บุคคลจะต้องตกอยู่ในสถานะ “บุคคลล้มละลาย” นั้นบุคคลจะตกอยู่ในการควบคุมดูแล และจับตา ในการที่จะมีสิทธิในการประกอบวิชาชีพบางประเภท ที่ต้องใช้ความ

นำเชื่อถือเป็นสาระสำคัญ เช่น นักการทูต ตุลาการ และ อัยการ ตลอดจนถึงนักการเงิน การธนาคาร ต่างๆ ซึ่งทั้งนี้ แม้จริงแล้วความสามารถในการทำงานซ่อม แยกแตกต่างออกมาได้จากความผิดพลาดทางการเงิน ดังนั้นการที่หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนบางราย มุ่งเน้นการนำสถานภาพในทางการเงินมาจำกัดในการคัดเลือก หรือ จำกัดโอกาสในการประกอบวิชาชีพของบุคคล จึงยังถือว่าเป็นข้อจำกัดของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ในการพิจารณาว่าคุ้มค่าหรือไม่ที่คนจะตกเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งอาจเสียโอกาสในการประกอบวิชาชีพไป ทั้งนี้บางครั้งเมื่อบิดาหรือมารดาเคยตกเป็นบุคคลล้มละลายก็อาจส่งผลต่อการพิจารณาโอกาสในการประกอบอาชีพของบุตรด้วย

4. ปัจจุบันประเทศไทยโดย พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลเครดิต” หรือ Credit Bureau ขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์กรกลางในการรวบรวมข้อมูลเครดิต และสินเชื่อของบุคคลทั้งหลายในประเทศไทย โดยเพื่อให้สมาชิกขององค์กรสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปเพื่อใช้ในการประกอบการให้สินเชื่อแก่ผู้กู้ยืมหรือผู้ขอสินเชื่อได้ โดยในปัจจุบันนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์กร ศูนย์ข้อมูลเครดิต ได้เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดในการดำเนินสินเชื่อต่างๆ ระหว่างผู้ประกอบการสินเชื่อ และ ผู้ขอสินเชื่อ ตลอดจนโดยมิได้มีนโยบายในการที่จะลบข้อมูลที่ได้เคยถูกบันทึกไว้เลย ซึ่งเมื่อลูกหนี้รายใดเคยล้มละลายก็จะถูกบันทึกไว้ในฐานข้อมูลด้วย ซึ่งภายใต้หลักแนวความคิดเรื่อง “การให้โอกาสลูกหนี้ ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่” (Fresh Start) นั้นประสงค์จะให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสได้เริ่มต้นใหม่อย่างแท้จริง จึงสมควรให้ลูกหนี้ได้รับการลบข้อมูลที่ตนเองได้เคยทำผิดพลาดออกไปด้วย ซึ่งเมื่อลบข้อมูลออกไปลูกหนี้ก็จะสามารถขอสินเชื่อใหม่ได้และได้รับการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่แท้จริงนั่นเอง (ประเทศสหรัฐอเมริกาแม้ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ก็จะถูกเก็บข้อมูลว่าได้เคยร้องขอให้ล้มละลาย และล้มละลายด้วยความสมัครใจมาแล้ว โดยจะถูกเก็บข้อมูลไว้เป็นระยะเวลา 10 ปีจึงถูกลบทิ้ง และ 3 ปีสำหรับประเทศออสเตรเลีย) ดังนั้นการที่ศูนย์ข้อมูลเครดิตของประเทศไทย และ กรมบังคับคดี มิได้มีนโยบายในการสนับสนุนการให้อภัย และ ให้โอกาสลูกหนี้เริ่มต้นชีวิตใหม่อย่างแท้จริง จึงเป็นอุปสรรคต่อการนำระบบร้องขอล้มละลาย โดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดา มาบังคับใช้

5. อุปสรรคประการสุดท้ายของกฎหมายล้มละลายของไทยคือ การนำระบบร้องขอให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้โดยสมัครใจนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของ “มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงให้ลูกหนี้ล้มละลาย” อันได้แก่ การอนุญาตให้เฉพาะลูกหนี้นิติบุคคลประเภท “บริษัท” เท่านั้นที่สามารถร้องขอให้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ทั้งนี้ถึงแม้ว่าในสังคมไทยจะมีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ประกอบการค้าแบบเจ้าของรายเดียวอยู่เป็นจำนวนมากมาขมาศาลก็ตาม บุคคลธรรมดาผู้ประกอบการค้าดังกล่าว เมื่อมีสภาพหนี้สินล้นพ้นตัว และ ไม่อาจหลีกเลี่ยงหาหนทางอื่นใดเพื่อ ไม่ต้องล้มละลาย จึงต้องจำใจรอกอยการล้มละลายแต่เพียงทางออกเดียวเท่านั้น ทั้งๆ ที่ยังไม่

มีความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องล้มละลาย ดังนั้นการที่จะอนุญาตให้สิทธิแก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้นั้น จึงไม่อาจแก้ไขปัญหาสภาวะทางการเงินของลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้ประกอบการค้าได้ อีกทั้งการให้ลูกหนี้ผู้ประกอบการค้าดังกล่าวต้องล้มละลายและเลิกกิจการไปโดยไม่จำเป็นนั้นจะเป็นการทำให้ นอกจะทำให้ลูกหนี้จะต้องเสียหายแล้ว ยังทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเสียหาย และเจ้าหน้าที่เสียประโยชน์ด้วย อย่างไรก็ตาม **“มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงให้ลูกหนี้ล้มละลาย”** นั้นยังมีอีกประเภทหนึ่งซึ่งก็คือ การจัดการวางแผนชำระหนี้ด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ กรณีที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดามีรายได้ประจำ หรือ Individual Voluntary Arrangement นั้นเอง กล่าวคือหากลูกหนี้บางรายที่มีรายได้ประจำจากเงินเดือน ค่าจ้างทำของ หรือค่าสิทธิ (Royalty) หรือเงินปันผล ต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นรายรับประจำ อาจจะเป็น รายรับทุกเดือนหรือทุกสามเดือน เช่นนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เห็นว่ามีโอกาสที่เจ้าหน้าที่สามารถได้รับชำระหนี้คืนบางส่วน และคิดว่าที่จะขอให้ลูกหนี้ต้องล้มละลาย เมื่อเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ยินยอมวางแผนการชำระหนี้ เมื่อศาลเห็นชอบลูกหนี้ก็ไม่ต้องล้มละลายนั่นเอง ดังนั้น เมื่อปัจจุบันกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยยังไม่มี การสนับสนุน **“มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงให้ลูกหนี้ล้มละลาย”** ขอมส่งผลให้เมื่อนำระบบร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจมาบังคับใช้แค่เพียงเรื่องเดียวนั้น จะสร้างความเสียหายให้แก่เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย และตัวลูกหนี้เอง ในท้ายที่สุดตลอดจนสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ดังนั้น กฎหมายล้มละลายปัจจุบันจึงต้องเร่งแก้ไข **“มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงให้ลูกหนี้ล้มละลาย”** ก่อน หรือ ขณะเดียวกันกับการนำระบบให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ จึงจะทำให้ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยมีการพัฒนาการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพที่สุด

ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการล้มละลายสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดาเข้าไว้ด้วย อันเป็นวิธีการซึ่งเป็นทางเลือกให้แก่ลูกหนี้ผู้สุจริต แต่โชคร้ายให้มีโอกาสได้เข้าสู่การให้อภัย และการได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่อย่างแท้จริง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายล้มละลายในรูปแบบที่ควรจะเป็น คือ

1. การวางบทบัญญัติในเรื่องของทางเลือกอื่นที่ลูกหนี้ไม่ต้องล้มละลาย ภายใต้อันได้แก่ **“มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงให้ลูกหนี้ล้มละลาย”** อันได้แก่ การจัดการวางแผนชำระหนี้ด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ กรณีที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดามีรายได้ประจำ หรือ Individual Voluntary Arrangement และการฟื้นฟูกิจการ สำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้ประกอบการ โดยกำหนดมาตรการดังกล่าวนี้ จะทำให้ **“การตกอยู่ในสภาวะล้มละลาย”** เป็นทางออกสุดท้าย ที่มีไว้สำหรับลูกหนี้ที่เหมาะสมโดย

แท้จริงเท่านั้น และยังถือเป็นมาตรการที่เป็นกระบวนการกลั่นกรองโดยศาล ก่อนที่ลูกหนี้จะถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งในภายหลังหากลูกหนี้ที่เข้าสู่มาตรการอื่นที่หลีกเลี่ยงการล้มละลายไม่อาจปฏิบัติตามแผนการชำระหนี้ หรือ ไม่อาจดำเนินการตามแผนได้สำเร็จ ลูกหนี้รายดังกล่าวก็สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้อีกในเวลาต่อมา

2. ตรากฎหมายกำหนดว่า ลูกหนี้ผู้เคยได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ไม่อาจยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้อีกภายในเงื่อนไขที่กฎหมายเห็นว่าเหมาะสม กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดไม่ให้ลูกหนี้ที่เคยได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้อีกภายในระยะเวลา 8 ปีและสร้างกระบวนการป้องกันอื่นๆ โดยเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายในเรื่องการขอเพิกถอนคำสั่งการปลดจากล้มละลาย และการเพิ่มโทษทางอาญาสำหรับกรณีลูกหนี้ร้องขอล้มละลายโดยทุจริต

3. กำหนดเงื่อนไขให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาในขั้นตอนก่อนยื่นคำร้องขอ โดยก่อนที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาจะสามารถยื่นคำร้องขอได้ ลูกหนี้จะต้องผ่านกระบวนการปรึกษากับที่ปรึกษาด้านสินเชื่อ (Credit Counseling) ซึ่งถือเป็น Counseling Requirement ก่อนว่าตนจำเป็นหรือไม่เพียงใดที่จะต้องล้มละลาย หรือมีทางเลือกอื่นๆ ที่เหมาะสมกว่าการล้มละลายหรือไม่ โดยทั้งนี้ที่ปรึกษาด้านสินเชื่อ จะเป็นตัวแทนที่ได้ขึ้นทะเบียนและคัดเลือกจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อมีหน้าที่กลั่นกรองลูกหนี้ โดยที่ปรึกษาด้านสินเชื่อนั้นจะพิจารณาว่ามีแผนชำระหนี้ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้หรือไม่ และในทางตรงกันข้ามหากพบว่าภาระหนี้ที่ลูกหนี้นั้นเป็นหนี้ที่ไม่เป็นธรรม บังคับไม่ได้ตามกฎหมาย ลูกหนี้ก็อาจไม่จำเป็นต้องล้มละลาย ทั้งนี้การที่ปรึกษาด้านสินเชื่อได้เสนอแผนการจัดการภาระหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ประสงค์หรือเห็นว่าแผนการดังกล่าวลูกหนี้ไม่อาจปฏิบัติตามได้ ลูกหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ แต่ทั้งนี้ที่ปรึกษาด้านสินเชื่อดังกล่าวจะให้ความเห็นแนบไปพร้อมกับคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายที่ลูกได้ยื่นไปต่อศาล เพื่อประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งอีกครั้งหนึ่ง

4. แบบคำร้องขอจะต้องถูกกำหนดให้แนบรายการทรัพย์สิน รายการหนี้สิน และรายการเจ้าหนี้ไว้ด้วย ซึ่งหากผู้ร้องขอมีได้แจ้งรายการหนี้สิน และ รายการเจ้าหนี้รายใด เมื่อภายหลังกำหนดการร้องขอปลดจากล้มละลาย เฉพาะเจ้าหนี้และหนี้สินที่ลูกหนี้ที่ไม่ได้แจ้งไว้ในรายการพร้อมคำร้องขอตอนเริ่มกระบวนการล้มละลาย เจ้าหนี้และหนี้สินที่ลูกหนี้ที่ไม่ได้แจ้งไว้ก็จะไม่ได้รับการปลดภาระหนี้ภายใต้กระบวนการปลดจากล้มละลาย ซึ่งถือได้ว่าลูกหนี้นั้นมิได้ให้ความร่วมมือ และแสดงความสุจริตใจ และทั้งนี้หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจพบว่าลูกหนี้ซุกซ่อนหรือ ปิดบังทรัพย์สิน ลูกหนี้ก็อาจจะได้รับการชะลอการปลดจากล้มละลาย

5. กำหนดให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยทันที ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับการพักชำระหนี้ และเพื่อจะได้แต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และดำเนินกระบวนการตามกฎหมายล้มละลายต่อไป ให้เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ และพิสูจน์คำขอรับชำระหนี้ที่มีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

6. กำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ให้นำส่งมอบทรัพย์สิน ตราประทับ สมุดบัญชี สมุดบัญชีเงินฝาก และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น โฉนดที่ดิน ใบหุ้น หนังสือรับรองสิทธิต่างๆ สัญญาเช่าที่ลูกหนี้มีสิทธิ ใบสั่งซื้อสินค้า ใบตราส่ง เช็ค หรือตราสารทางการเงิน ตราสารเปลี่ยนมือต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อแสดงความสุจริตใจด้วยการให้ความร่วมมือ และทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้มากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้มากขึ้น และสร้างภาระการพิสูจน์ความสุจริตให้แก่ลูกหนี้ หากมีการโต้แย้งในระหว่างพิจารณา

7. การกำหนดรายการหนี้บางประเภทที่กฎหมายได้กำหนดไว้ภายใต้นโยบายของรัฐว่าไม่สมควรที่จะได้รับการปลดภาระจากกระบวนการล้มละลาย ทั้งนี้เมื่อเทียบกับกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา เช่น หนี้อาัยอกร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของกรมสรรพากร ภาษีศุลกากรเงินเลี้ยงคู่สมรส เงินเลี้ยงบุตร เงินเลี้ยงบุตร หนี้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หนี้มีประกันค่าปรับและโทษปรับซึ่งสั่งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ หนี้ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแจ้งเท็จอันเป็นการหลอกลวง หนี้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดอันเป็นการฉ้อฉล เช่น การชักยอก หรือ การลักทรัพย์ หนี้ร้องขอค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับการกระทำโดยเจตนาที่ชั่วร้ายหนี้ซึ่งมิได้ระบุไว้ในแบบแสดงรายการหนี้สินที่ได้ยื่นไว้ให้แก่ศาล และ หนี้ที่เกิดขึ้นจากการมาแล้วจับ เป็นต้น

8. เมื่อลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย เท่ากับว่าลูกหนี้เป็นผู้เริ่มต้นกระบวนการ ดังนั้นการวางบทบัญญัติที่จะให้มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อแต่งตั้งเจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งขึ้นเพื่อเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ตลอดจนมีหน้าที่อย่างเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ เช่น ภาระในการวางค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในกระบวนการล้มละลายย่อมเป็นการกำหนดหน้าที่ขึ้นอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้นกฎหมายล้มละลายควรวางบทบัญญัติเรื่องการร้องขอพิจารณาคดีแบบอนาถาได้ เช่นเดียวกับคดีแพ่ง หรือ อาจจะนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลมได้ หรือทั้งนี้หากผู้ตรากฎหมายประสงค์จะใช้เรื่องค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นมาตรการในการควบคุม ก็สามารถระบุให้มูลหนี้ที่ลูกหนี้กู้ยืมเพื่อใช้ในกระบวนการล้มละลายเป็น

หนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ล่าช้าบังคับ และ เป็นหนี้ที่ไม่อาจหลุดพ้น ได้แม้ลูกหนี้จะได้รับการปลดจาก ล้มละลายได้แล้วก็ตาม (Non-Dischargeable Debt)

9. ภายหลังจากที่ลูกหนี้ได้ยื่นร้องขอ และศาลได้โปรดมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ต้อง กำหนดให้เจ้าหนี้ทั้งหลายจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อแต่งตั้ง “คณะผู้แทนเจ้าหนี้” หรือ “คณะกรรมการเจ้าหนี้” แทน “เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์” (โปรดดูพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 88 วรรคท้าย) เพื่อดำเนินการหรือประสานงานหรือให้ความร่วมมือใดๆ แก่เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ หรือ ศาล ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ซึ่งจะต้องวางบทบัญญัติ หน้าที่ “คณะผู้แทนเจ้าหนี้” หรือ “คณะกรรมการเจ้าหนี้” ให้ชัดเจนสำหรับกรณีเมื่อลูกหนี้ร้อง ขอให้ตนเองล้มละลาย เช่น การยกเลิกหน้าที่ให้เจ้าหนี้ต้องเป็นผู้สำรองจ่ายเงินค่าธรรมเนียมศาล และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในกระบวนการล้มละลาย เช่นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ตามมาตรา 88 ประกอบกับ มาตรา 155

10. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ได้ถูกบัญญัติไว้ทั่วไปแทบจะทุกเรื่องใน กฎหมายล้มละลาย ซึ่งโดยมากเป็นอำนาจในเชิงรุกทั้งสิ้น ตลอดทั้งในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ของศาลหรือคู่ความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการพิจารณา เหล่านั้นเกือบทุกกรณี ทั้งนี้อำนาจหน้าที่หลักของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถูกกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 12483 มาตรา 22 ซึ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจ และ หน้าที่ ในการจัดการ และ รวบรวม ทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อนำออกจำหน่ายและแบ่งชำระหนี้ มากที่สุด ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าพนักงานบังคับคดี จะต้องผลักดันให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ใช้อำนาจในเชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะการพิจารณาเพื่อพิเคราะห์ว่าลูกหนี้ผู้ร้องขอ ได้มีการ พยายามชักย้ายถ่ายเท ทรัพย์สินก่อนที่จะมีการร้องขอให้ตนเองล้มละลายหรือไม่ และ ใช้อำนาจอัน เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในเรื่องการขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉล เพิกถอนการ โอน หรือการกระทำของลูกหนี้ ตามมาตรา 113 มาตรา 114 และ มาตรา 115 ของพระราชบัญญัติ ล้มละลาย และสร้างหน้าที่ให้ได้แย้งคัดค้านกรณีที่ลูกหนี้มีเหตุไม่สมควรที่จะล้มละลาย เช่น ลูกหนี้ ยังพอมีความสามารถในการชำระหนี้ หรือ ร้องขอล้มละลายโดยทุจริต เป็นต้น

9. การวางบทบัญญัติกฎหมายกำหนดในเรื่อง “กองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย” ให้ ชัดเจน กล่าวคือ เพื่อสนับสนุนให้กฎหมายล้มละลายโดยสมัครใจใช้บังคับได้ กฎหมายจะต้อง กำหนดให้ชัดเจนว่า “สิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิตต่อฐานานุกรม” นั้นได้แก่สิ่งใดบ้าง และ ครอบคลุมเพียงใด เช่น ที่อยู่อาศัย และ รถยนต์ มีความจำเป็นหรือไม่ เพียงใด และ อยู่ในนิยามของ คำว่า “สิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิตต่อฐานานุกรม” หรือไม่

11. ปัจจุบันเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจ และอาจจะไม่เท่าทัน ธุรกรรมที่ลูกหนี้ใช้ในการปิด บังซ่อนเร้น หรือยักย้ายทรัพย์สินของตนเอง กรมบังคับคดีอาจวาง ข้อกำหนดในการว่าจ้าง “บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติการแทน” ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการทำธุรกิจและการจัดการรวบรวมทรัพย์สินและสินทรัพย์ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น “ผู้ปฏิบัติการในคดีล้มละลาย” (Insolvency Practitioner) ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับ มอบหมายดังกล่าวนั้น ไม่ว่าจะถูกเรียกขานในชื่ออย่างใดก็ตาม บุคคลเช่นว่านี้จะต้องเป็น “วิชาชีพ ควบคุม” ซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตและอยู่ในหลักเกณฑ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ชัดเจน เพื่อสร้างความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือ เช่นเดียวกับวิชาชีพควบคุมอย่างผู้ทำแผน และผู้บริหาร แผน

12. กำหนดเงื่อนไขให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาในขั้นตอนก่อนยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง ปลดจากล้มละลายว่า โดยก่อนที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาจะสามารถปลดจากล้มละลายได้ ลูกหนี้ จะต้องผ่านกระบวนการปรึกษากับที่ปรึกษาด้านการวางแผนทางการเงิน (Financial Management Course) เพื่อเรียนรู้ถึงการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล (personal financial management) ซึ่งถือเป็น Counseling Requirement อีกชั้นหนึ่งว่าก่อนที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย และสามารถ เริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความบูรณาการให้แก่เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้ง ยังสามารถช่วยให้ลูกหนี้หลีกเลี่ยงภาวะที่อยู่ในสภาพหนี้สินล้นพ้นตัวที่อาจจะเกิดขึ้นจากการ บริหารเงินที่ผิดพลาดของคนอีกครั้งหนึ่งด้วย

13. ศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) ของประเทศนั้น จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล การร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจ ในรายละเอียดต่างๆ ไว้เพื่อให้ผู้ปล่อยสินเชื่อทั้งหลายใช้เป็น ข้อมูลสำคัญในการปล่อยสินเชื่อ กล่าวคือ ปัจจุบันมีการนำข้อมูลของลูกหนี้ที่เป็น NPL เก็บเข้า ฐานข้อมูลอยู่แล้ว แต่การที่กฎหมายอนุญาตให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเอง ล้มละลายได้นั้น ย่อมส่งผลให้ข้อมูลในการยื่นคำร้องดังกล่าวมีความสำคัญ และมีความจำเป็นใน การพิจารณาการปล่อยสินเชื่อให้แก่บุคคลธรรมดา และกระทบต่อการรวบรวมข้อมูลของศูนย์ ข้อมูลเครดิตทั้งหลาย ทำให้ต้องรวบรวมข้อมูลในส่วนของ

- ก) บุคคลธรรมดาผู้ยื่นร้องขอให้ตัวเองเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ไม่ว่าจะผู้ ร้องขอนั้นจะได้ตกเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่
- ข) บุคคลล้มละลายทุจริต
- ค) หุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิด ในห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วน สามัญที่ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้ล้มละลายตามนิติบุคคล

ง) ตลอดจนถึงผลการพิจารณาของคำร้องต่างๆ ในกระบวนการล้มละลาย โดยสมัครใจ

ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหลายที่ได้รวบรวมไว้จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาสินเชื่อของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ตลอดจนการจัดอันดับ และการวางแผนทางเศรษฐกิจของประเทศได้

14. ต้องวางเงื่อนไขข้อบังคับของศูนย์ข้อมูลเครดิตว่าจะเก็บข้อมูลสินเชื่อ และการร้องขอให้ล้มละลายโดยสมัครใจ ไว้เป็นระยะเวลายาวนานเพียงใด เช่น สหรัฐอเมริกาเก็บข้อมูลยาวนานถึง 10 ปี ออสเตรเลียเก็บข้อมูลยาวนานเพียง 3 ปี เท่านั้น ทั้งนี้เพราะลูกหนี้จะได้รับการหลุดพ้นและสามารถเริ่มต้นชีวิตทางแพ่งใหม่ได้อย่างแท้จริง โดยไม่ถูกนำข้อมูลที่ตนเองได้ทำผิดพลาดในอดีตมาจำกัดโอกาสในการขอสินเชื่อ หรือ การลงทุนในอนาคต

15. ผู้ตรากฎหมายอาจกำหนดจำนวนมูลหนี้ขั้นต่ำไว้เป็นกรณีพิเศษ สำหรับกรณีที่ลูกหนี้จะสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ ทั้งนี้เพื่อจำกัดปริมาณคดีและสกัดเฉพาะลูกหนี้ที่ได้รับความเดือดร้อนจริงๆ เท่านั้น เช่น ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ประกอบการค้ามูลหนี้ขั้นต่ำต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านห้าแสนบาท เป็นต้น (ทั้งนี้ในทางตรงกันข้ามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษมิได้กำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำไว้ เพียงแต่ลูกแสดง Statement of Affairs ว่าคนไม่สามารถชำระหนี้ได้ และมีหนี้สินล้นพ้นตัวก็เพียงพอแล้ว)

16. การตรากฎหมายบทบัญญัติเรื่อง Reaffirmation Agreement หรือ “สัญญายืนยันชำระหนี้” กล่าวคือสัญญาว่าแม้ลูกหนี้จะปลดจากล้มละลายไปแล้ว ก็ยังคงชำระหนี้เดิมให้แก่เจ้าหนี้ อยู่ ทั้งนี้เป็นทางเลือกให้แก่ลูกหนี้บางรายที่จะยังคงเครดิตของตนไว้กับเจ้าหนี้บางราย เป็นต้น กล่าวคือ เจ้าหนี้สามารถร้องขอให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนได้แม้ว่าหนี้นั้นสามารถขอปลดจากการล้มละลายได้ ทั้งนี้โดยลูกหนี้อาจจะให้ความยินยอมด้วยความสมัครใจของตนเอง และ/หรือ ลูกหนี้ได้หาลูกหนี้ร่วมหรือผู้ค้ำประกันมาลงชื่อร่วมกันกับลูกหนี้ผู้ล้มละลาย (เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน ลูกจ้าง) เพื่อยืนยันถึงการชำระหนี้ นอกจากนี้เจ้าหนี้นั้นมีประกันก็อาจจะต้องการให้ลูกหนี้ได้ทำสัญญายืนยันการชำระหนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการยึดทรัพย์หลักประกันในการชำระหนี้ของเจ้าหนี้นั้น หรือ เจ้าหนี้การค้ำยังอาจจะเรียกให้ลูกหนี้ทำสัญญายืนยันก่อนที่เจ้าหนี้จะดำเนินธุรกิจกับลูกหนี้ต่อไป ทั้งนี้การเข้าทำสัญญานั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นกรณีๆ ไป ลูกหนี้อาจจะปรารถนาที่จะครอบครองทรัพย์สินบางอย่างเอาไว้กับตนเองเพื่อประโยชน์บางอย่าง ด้วยการยืนยันว่าจะชำระหนี้

17. วางข้อกำหนดในเรื่องกฎหมายพิเศษกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ ลูกหนี้และขบวนการฟอกเงินใช้วิธีการร้องขอให้ตนเองล้มละลายนั้น เป็นวิธีการฟอกเงิน ทั้งนี้ก็ด้วยการให้ลูกหนี้ที่ขบวนการอาชญากรควบคุมอยู่นั้นถือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำอาชญากรรม และสร้างเจ้าหนี้อปลอมขึ้นเพื่อรับชำระหนี้ ซึ่งแม้จะไม่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมด แต่เงินจากอาชญากรรมก็ถูกแปรรูปแบบ และถูกฟอกไปแล้วในที่สุด

18. การแก้ไขกฎหมายเรื่องเหตุแห่งอายุความสะดุดหยุดลง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 เพื่อให้สอดคล้องกับการนำระบบการร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดา มาบังคับใช้

19. อย่างไรก็ตามการนำระบบร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดา มาบังคับใช้ ไม่อาจบัญญัติและบังคับใช้ได้โดยทันที ทั้งนี้เป็นเพราะการนำระบบดังกล่าวมาบังคับใช้ จะมีผลกระทบทั้งในแง่เชิงสังคมศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์ ซึ่งระบบดังกล่าวจะกระทบต่อระบบสินเชื่อบริษัทหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม ดังนั้นการที่จะนำระบบดังกล่าวมาบังคับใช้ นอกจากจะต้องมีบทบัญญัติที่ชัดเจน โปร่งใส และสร้างสมดุลให้แก่ฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้แล้วนั้น ยังมีความจำเป็นในการเผยแพร่ให้ความรู้และความเข้าใจต่อคนในสังคมเสียก่อน และการให้ข้อมูลนั้นต้องชัดเจน ทั้งนี้หากหน่วยงานของรัฐ หรือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งประชาสัมพันธ์โดยมิได้ให้ข้อมูลโดยชัดเจนแล้วนั้น จะสร้างความแตกตื่นในสังคม และระบบสินเชื่อบริษัทบุคคลโดยทันที และอาจถูกมองว่า การนำระบบร้องขอล้มละลาย โดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดา มาบังคับใช้เป็นเครื่องมือของใครบางคน และทำให้ระบบดังกล่าวถูกมองในเชิงลบ และ ระแวง จากคนในสังคมที่มิได้ทราบข้อมูลอย่างชัดเจน เช่น การอ้างแต่เพียงว่าจะนำระบบร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดา มาบังคับใช้ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ เพื่อแก้ปัญหาหนี้ นอกกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ดังนั้น ผู้ตรากฎหมาย สื่อมวลชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงสมควรที่จะมีจริยธรรมและความรับผิดชอบในการเผยแพร่ข้อมูล และจัดเตรียมความพร้อมเสียก่อน